

Linköpings Universitet

Institutionen för studier av samhällsutveckling och kultur

Medie- och kommunikationsvetenskap 1-2

Konstiga nyheter

En kvalitativ innehållsanalys av konsthändelser i Dagens Nyheter
och Expressens nyhetsdel under vintern och våren 2010

Mattias Frisk

B -uppsats

V.T. 2010

Handledare: Christian Svensson Limsjö

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1. Introduktion.....	1
1.2. Syfte och frågeställning.....	2
1.3. Uppsatsens avgränsningar samt disposition.....	3
1.3.1. Disposition	3
1.3.2. Avgränsningar	3
1.4. Teori och tidigare forskning.....	4
1.4.1. Övergripande teori och begreppsdefinitioner.....	4
1.4.2. Nyhetsvärdering	6
1.4.3. Celebritetskultur, kanon och mästerverk.....	9
1.4.4. Tidigare forskning.....	10
1.5. Metod och material.....	11
1.5.1. Institutioner och diskursbegreppet	11
1.5.2. Analysschema.....	12
1.5.3. Material	13
2. Analys.....	16
2.1. Analyser Dagens Nyheter.....	16
2.2. Analyser Expressen	19
3. Svar på frågeställningar och diskussion i anslutning till dessa	28
4. Avslutning	34
4.1. Sammanfattning	34
4.2. Utvärdering av teori och metod.....	34
4.3. Förslag till vidare forskning	35
5. Käll- och litteraturförteckning.....	36
5.1. Källförteckning.....	36
5.1.1. Tidningsartiklar	36
5.2. Litteraturförteckning	37
5.2.1. Tryckt litteratur	37
5.2.2. Litteratur från internet	38

1. Inledning

1.1. Introduktion

I Sverige är mediernas roll vanligen tätt sammankopplade med begrepp som information, granskning, opinionsbildning, debatt, yttrandefrihet och demokrati.¹ Vad som når oss genom olika medier anses viktigt för vår verklighetsuppfattning och världsbild.² Den offentliga debatten anses vara viktig för en utveckling och fördjupning av demokratin där ett aktivt deltagande från medborgarnas sida är önskvärt.³

I denna uppsats utgår jag ifrån att konsten och annan kultur (både så kallad populärkultur och finkultur) många gånger har ett samhällsdebatterande anslag som på olika sätt kan bidra till samhällsdebatten genom att provocera/engagera och belysa olika företeelser. Kulturarbetaren kan i dessa fall ses som en sorts mellanting mellan privatperson, journalist och politisk engagerad, fast många gånger utan den tydliga agenda som de två senare kanske utger sig för att ha. Simon Lindgren menar att finkulturen idag har hamnat i skuggan av populärkulturen och att den inte existerar på samma sätt som tidigare samtidigt som gränserna mellan de båda begreppen är flytande.⁴ Konsten debatteras, kritiseras och recenseras på kultur- och nöjessidor i de svenska dagstidningarna men liksom sportsidorna vänder sig dessa kanske främst till en avgränsad publik med ett specialintresse. Det kan därför vara intressant att undersöka vilken plats konsten får i den allmänna nyhetsrapporteringen och på så sätt söka ringa in vilken typ av konsthändelser som hamnar utanför kultursidorna och som anses förtjäna den bredare publikens uppmärksamhet. Några exempel på svenska händelser relaterade till konst som de senaste åren fått stor uppmärksamhet och nått utanför kultursidorna är Lars Vilks teckning av Mohammed som rondellhund, Anna Odells verk *Okänd, kvinna 2009-349701* där hon i sitt konstverk spelade psykiskt sjuk samt Magnus Gustafssons (NUG) videoverk *Territorial pissing* i vilken en tunnelbanevagn vandaliseras. I denna uppsats avser jag att mot bakgrund av teorier om nyhetsvärdering undersöka de konsthändelser som hamnat i Dagens Nyheters och Expressens nyhetsdel under vintern och våren 2010. Då vår uppfattning om företeelser i vår omvärld till viss del påverkas och formas av den kunskap vi inhämtar från medierna kan undersökningar av denna typ vara relevanta då resultatet förhoppningsvis kan sättas in likt en pusselbit i ett större sammanhang.

¹ Stig Hadenius, Lennart Weibull, Ingela Wadbring, *Massmedier : press, radio och TV i den digitala tidsåldern*, (Stockholm : Ekerlid, 2008), s 15, 22, ff.

² Richard Dimbleby och Graeme Burton, *Kommunikation är mer än ord*, (Lund : Studentlitteratur, 1999), s.215.

³ Lars Nord & Jesper Strömbäck (red.), ”Journalistik, medier och demokrati”, i, *Medierna och demokratin*, (Lund : Studentlitteratur, 2004), s. 21.

⁴ Simon Lindgren, *Populärkultur : teorier, metoder och analyser*, (Stockholm : Liber, 2009), s.37.

1.2. Syfte och frågeställning

Uppsatsens syfte är att kartlägga och dra slutsatser angående nyhetsartiklar som behandlar konst från januari till början av maj 2010. Detta för att undersöka vilken typ av konsthändelser som anses vara till föremål för allmänhetens intresse samt vilken bild av konsten och konstnären som ges utanför kultursidorna till tidningens läsare.

Frågeställningar:

- 1. Vilken typ av konsthändelser behandlas på Expressens och Dagens Nyheters nyhetssidor från den 1 januari till den 9 maj 2010?**
- 2. Hur beskriver man dessa konsthändelser?**
- 3. Vilken bild är det som ges av konst och konstnärer?**
- 4. Vem skriver dessa artiklar, är det kulturskribenter eller andra journalister?**
- 5. Hur förhåller sig artiklarna till teorier om nyhetsvärdering?**
- 6. Vad finns det för demokratisk/samhällsdebatterande potential för konsten så som den framställs sammantaget i Dagens Nyheters och Expressens nyhetsdel?**

Uppsatsens frågeställningar behandlas mot bakgrund av teorier om nyhetsvärdering genom kvalitativ textanalys och diskursanalys av det insamlade materialet.

1.3. Uppsatsens avgränsningar samt disposition

1.3.1. Disposition

Uppsatsen är disponerad på följande sätt: Först redogörs för kort övergripande teoretiska begrepp samt den teoretiska grund som uppsatsen vilar på. Därefter följer en för uppsatsämnet mer specifik teori samt tidigare forskning. Metod och material presenteras sedan under samma del. För att underlätta läsningen har en viss del av teorin bakats in i metodkapitlet då denna teoridel hänger tätt samman med metoden. Del två innehåller analyser av enskilda tidningsartiklar. I del tre besvaras frågeställningarna. Avslutningsvis finns i del fyra en sammanfattning, metod och teori utvärdering samt förslag på vidare forskning. De analyserade artiklarna återfinns som bilaga 1.

1.3.2. Avgränsningar

Jag ämnar inte jämföra de artiklar jag funnit med nyhetsartiklar som behandlar andra ämnen under samma tidsperiod då det skulle bli ett för stort projekt för denna uppsats även om det vore givande. Av samma anledning görs inte heller någon jämförelse med vad som publiceras samtidigt på respektive tidnings kultursida. Specifika avgränsningar gällande det analyserade materialet återfinns under 1.5.3. Material. Produktionsomständigheter för de båda tidningarna har inte undersökts.

1.4. Teori och tidigare forskning

1.4.1. Övergripande teori och begreppsdefinitioner

Här presenteras några teoretiska utgångspunkter och begrepp som är viktiga för uppsatsens perspektiv och syn på det analyserade materialet. Denna teoretiska bakgrund ligger även till grund och är viktig för valet av metod.

Kontext

Kontextbegreppet har att göra med vilket sammanhang en företeelse verkar i. Olika sammanhang har olika konventioner och regler som förväntas efterföljas. Kontexten är avgörande för vad som bör eller kan sägas, göras, skrivas samt vilka roller och ageranden som är möjliga. Kontexten är även avgörande för hur en företeelse förstås.⁵

Socialkonstruktionism

En övergripande bakgrundsteori i denna uppsats är socialkonstruktionism. Teorin bygger på att kunskap är konstruerad utifrån en specifik kulturell, geografisk och historisk kontext. Vår världsuppfattning konstrueras och förändras kontinuerligt genom social interaktion och kulturell prägling. Hur vi kategoriserar vår värld och hur vår erfarenhet och kunskap ser ut är av stor betydelse för hur vi upplever världen och hur vår världsbild ser ut.⁶

Text och intertextualitet

Begreppet text kan förstås i en vidare definition som betydelsebärande yttringar. Exempel på detta kan vara skriven text, ljud, föremål, bilder, reklam, film, böcker och så vidare som kan läsas eller tolkas för att nå en mening eller innebörd.⁷ En text ingår i ett mönster av flera texter, de har således kopplingar till varandra. Texter bidrar till att påverka varandras betydelser. Detta brukar kallas för att de har en intertextuell relation. Verkligheten och berättelser om den, så som exempelvis nyhetsartiklar, påverkar varandra och bidrar till att konstruera vår uppfattning om dem.⁸

⁵ Åsa Kroon, ”Dialogisk analys”, i *Metoder i kommunikationsvetenskap*, red. Mats Ekström & Larsåke Larsson, (Lund: Studentlitteratur, 2000), s.171.

⁶ Simon Lindgren, *Populärkultur : teorier, metoder och analyser*, (Stockholm : Liber, 2009), s 54f.

⁷ Lindgren, s. 15, 63.

⁸ Kroon, s.166f, 173.

Text som social handling

Mats Börjesson och Eva Palmblad menar att när språket används konstrueras en av flera möjliga verklighetsbilder. Språkanvändning är då att betrakta som social handling och det blir svårt att tala om någon form av objektiv sanning.⁹ Att se text som uttryck för social handling möjliggör att frågor kan ställas till texten exempelvis rörande dess utformning, dess beskrivning av verkligheten och om den kan tänkas ge uttryck för någon form av ideologi.¹⁰

Ideologi

Ideologi kan förenklat sägas betyda världsbild och är kopplat till maktstrukturer och verklighetsuppfattningar.¹¹ Ideologi är en summa av idéer som är närvarande i sociala handlingar och som även materialiseras i institutioner som bär upp ideologin. Ideologi är verklighetsperspektiv som har en ledande position i förhållande till andra perspektiv. Ideologin produceras medvetet och omedvetet i olika sammanhang som exempelvis nyheter.¹²

⁹ Mats Börjesson & Eva Palmblad, *Diskursanalys i praktiken*, (Malmö : Liber, 2007) s. 10.

¹⁰ Peter Berglez, "Kritisk diskursanalys", i, *Metoder i kommunikationsvetenskap*, red. Mats Ekström & Larsåke Larsson, (Lund: Studentlitteratur, 2000), s. 195.

¹¹ Lindgren, s. 77.

¹² Berglez, s. 196ff.

1.4.2. Nyhetsvärdering

I uppsatsen analyseras det insamlade materialet bland annat mot bakgrund av teorier om hur en händelse blir en nyhet. Nyhetsvärdering innebär att nyhetsproducenter värderar olika händelser som olika viktiga.¹³ Nyhetsvärdering är ett stort område med en rad olika teoretiska aspekter. Då alla aspekter av området ej går att täcka in här syftar den teoretiska delen till att ge en bakgrund till området samt ta med de delar som kan vara av störst vikt för denna studie. I denna uppsats har inte produktionsomständigheter studeras på respektive tidning så fokus hamnar på vad Bengt Johansson nedan benämner som nyhetsvärdering. Denna distinktion och avgränsning som görs i uppsatsen anser jag dock inte vara oproblematisks då dessa båda områden med största sannolikhet påverkar varandra på olika sätt och har konsekvenser för det material som publiceras.

En rad olika faktorer påverkar huruvida en händelse upptas som en nyhet och slutligen når en publik. Enligt Stig Hadenius, Lennart Weibull och Ingela Wadbring är den bild av världen som vi får genom svenska medier ett resultat av ett urval av en mängd internationella, nationella och lokala händelser. Man delar upp nyheter i tre övergripande kategorier; globala, nationella och lokala. I de globala ligger fokus främst på ekonomi och politik. I de nationella, där den politiska traditionen anses viktig, menar man att tonvikten finns inom områdena politik, ekonomi, brott, olyckor samt kultur. Lokala nyheter tas främst upp av regionala medier som vanligen inriktar sig på olyckor, brott och olika organisationer.¹⁴

Bengt Johansson skiljer på begreppen nyhetsvärdering och nyhetsurval. Med nyhetsvärdering avser Johansson de karaktärsdrag en händelse har för att den från första början skall uppfattas och upptas som en nyhet. Nyhetsurval är andra omständigheter som påverkas av själva nyhetsproduktionen.¹⁵ Göran Eriksson diskuterar hur konventioner inom nyhetsapparaten som institution spelar roll för om en händelse blir nyhet. Eriksson tillskriver arbetsplatsens rutiner och normer stor betydelse.¹⁶

¹³ Dimpleby och Burton, s.217.

¹⁴ Hadenius, Weibull och Wadbring, s 286f.

¹⁵ Bengt Johansson, *Vid nyhetsdesken : en studie av nyhetsvärdering vid svenska nyhetsredaktioner*, (Sundsvall : Demokratiinstitutet, 2008 , Serie: Studier i politisk kommunikation, 1652-3865 ; 19), s. 6.

¹⁶ Göran Eriksson, "TV-journalistik som diskursiv praktik: Ett teoretiskt perspektiv på den journalistiska textproduktionsprocessen", <http://www.nordicom.gu.se/mr/iceland/papers/six/GEriksson.doc> 28/9 2009

Johansson menar att nyhetsvärderingen styrs av vad man anser att publiken efterfrågar, den marknadsmässiga aspekten, och vad man anser att publiken bör eller inte bör ta del av, den ideologiska aspekten. Den senare, som Johansson kopplar samman med begreppet normativa föreställningar, synliggörs exempelvis i etiska regler och lagstiftning angående vad som är legitimt att publicera. Hänsyn till annonsörer samt journalisters egna åsikter kan även tänkas påverka värderingen. Enligt Johansson visar forskning på att den journalistiska yrkesidologin har stor påverkan för vilken typ av nyheter som publiceras. Man vill kanske i vissa fall undvika att förstärka fördomar och skrämman upp allmänheten i onödan, källan är kanske inte helt tillförlitlig eller materialet saknar den kvalité man eftersträvar.¹⁷

Beroende på övergripande ideologiska och kulturella omständigheter uppstår vissa konventioner för vilka typer av händelser som betraktas som nyheter. Genom att analysera de nyheter som presenteras i medierna kan en bild av nyhetsvärderingen och journalistikens normer ske.¹⁸ Hadenius, Weibull och Wadbring använder i sin bok Håkan Hvitfelts modell där denne beskriver hur sannolikheten ökar

“[...] för att en nyhetsartikel ska produceras, publiceras, placeras på första sidan och där bli huvudartikel ju mer den behandlar:

- 1 politik, ekonomi samt brott och olyckor och
- 2 om det är kort geografiskt eller kulturellt avstånd till
- 3 händelser och förhållanden som
- 4 är sensationella eller överraskande,
- 5 handlar om enskilda elitpersoner och
- 6 beskrivs tillräckligt enkelt men
- 7 är viktiga och relevanta,
- 8 utspelas under kort tid men som del av ett tema
- 9 samt har negativa inslag
- 10 och har elitpersoner som källor”¹⁹

Det är dock inte självklart att en nyhet passar in i alla medier, nyheter kan vara mediespecifika.²⁰ Om en händelse saknar rörlig bild kanske den är bättre lämpad för en tidning än för TV och således inte sänds. Detta står förstås i relation till hur pass viktig nyheten anses vara.²¹ Nyhetsvärdet är även beroende av andra aspekter såsom satsningar som görs på redaktionen, vad man tycker sig kunna bevaka, plats- och tidsbrist eller om man har

¹⁷ Johansson, s. 6.

¹⁸ Hadenius, Weibull och Wadbring, s 301f.

¹⁹ Ibid, s. 304.

²⁰ Ibid, s. 302.

²¹ Jämför Kirsten Drotner, *Medier och kultur : en grundbok i medieanalys och medieteori*, (Lund : Studentlitteratur, 2000), s. 343.

egna reportrar på plats. Det kan även handla om vilka områden som man betraktar som sina starka och svaga sidor jämfört med konkurrenterna.²²

En nyhet som anses viktig men kanske inte så fångslande kan redigeras så att den framstår som intressantare. Johansson presenterar Gudmund Hernes teori om hur nyheter kan redigeras för att skapa större intresse hos publiken. Enligt Hernes så används gärna källor som är korta och koncisa samt tillspetsade citat. Man förenklar händelser samt väljer att inte ha med allt för många argumentationer och nyanseringar. För att förstärka känslor hos publiken polariseras konflikter samtidigt som olika uppfattningar förenklas. Händelser dramatiseras och/eller intensifieras för att skapa mer spänning och göra berättandet mer levande och intressant. Abstrakta företeelser konkretiseras och man lyfter gärna fram enskilda personer för att underlätta identifikation med dem från publikens sida. Nyheter som inte handlar om enskilda individer utan snarare om relationer mellan institutioner är mindre intressanta att rapportera.²³

²² Johansson, s. 35.

²³ Johansson, s. 31ff.

1.4.3. Celebritetskultur, kanon och mästerverk

Dagens samhälle är på många sätt att betrakta som en *celebritetskultur*, något som kan vara värt att nämna i ett sammanhang där konst och media studeras. Mats Ekström menar att den offentliga arenan tillåter vissa personer att framträda medans andra tittar på, en åtskillnad görs mellan kända och okända. Kändisskapet är beroende av en publik och av supportrar. Ofta anses celebritetskulturen vara ett hot mot demokratin när det gäller politik och maktutövning menar Ekström. Men celebritetskulturen kan även tänkas bidra till en ökad demokrati om exempelvis politiken populariseras då dess framträdande i vardagen kan ge en närmare relation mellan politik och vardag. Dock finns risken att detta skulle kunna resultera i brist på förtroende och cynism.²⁴

Det kan här även vara intressant att nämna begreppen *kanon* och *mästerverk*. Inom det konstvetenskapliga området avser man med begreppet kanon de verk inom en genre som är att betrakta som de främsta, en måttstock mot vilka övriga jämförs. Begreppet kan även appliceras på konstnärer.²⁵ Jag tänker inte här gå in på teorier kring begreppen men vill ändå nämna det i sammanhanget då det kan tänkas vara relevant. Ett kort exempel på en lista som skulle kunna göras lång gällande olika konstnärer och verk som kan tänkas betraktas som ingående i en övergripande konsthistorisk kanon skulle vara; Leonardo da Vincis *Mona Lisa*, Michelangelos måleri i Sixtinska kapellet, Rembrandt van Rijn, Vincent van Gogh, Edvard Munchs *Skriet* och Pablo Picasso. Mästerverk kan sägas ha en snarlik betydelse som kanon men behandlar enskilda konstverk även om de vanligtvis relateras till en så att säga kanoniserad konstnär.²⁶

²⁴ Mats Ekström, *Politiken i mediasamhället: om nyhetsintervjuer och fotojournalistik*, (Stockholm : Liber, 2007), s. 21.

²⁵ Eric Fernie, *Art history and its methods a critical anthology*, red. Eric Fernie, (London: Phaidon Press Limited, 2003), s. 329.

²⁶ Jämför Bengt Lärkner, *Konst i kontext*, Linköping Studies in Arts and Visual Communications 7, (Linköping : Filosofiska fakulteten, Linköpings universitetet 2007), s.17-37.

1.4.4. Tidigare forskning

Gällande denna uppsats ämnesområde, konsten i samband med nyheter och närmare bestämt den allmänna nyhetsrapporteringen i dagspressen har jag inte funnit någon tidigare forskning. Det finns en rad uppsatser som behandlar relationerna yttrandefrihet, konst, politik samt konstnärlig frihet där media mer eller mindre behandlas eller är en viktig källa. Jag har tyvärr inte sett resultaten i dem som direkt användbara för denna undersökning.

Något som dock kan relateras till studien är Jan Gunnar Sjölin (red,) antologi *Om konstkritik : studier av konstkritik i svensk dagspress 1990-2000* där konstkritiken undersöks i Svensk dagspress på olika sätt. Sjölin noterar i sin del av undersökningen som behandlar konstkritiken av två versioner av samma utställningar att kritikernas begränsade tidningsutrymme tvingar dem att så effektivt som möjligt beskriva verken. Studien visar även att kritikerna sällan om ens alls kontextualiserar verken eller konstnären. När någon form av kontextualisering görs kring konstnären tenderar den ofta att bli stereotypiskt, exempelvis gällande kön och nationalitet.²⁷ Martin Biehls undersökning i samma antologi är ett försök att kartlägga vilka som skriver konstkritik i Svenska dagstidningar år 1999. Biehls undersökning innehåller en mängd olika data men det intressantaste för denna uppsats är det material Biehl avgränsat bort. Biehls första sökning gav siffran 3734 artiklar i 29 dagstidningar utspridda på 477 stycken kritiker. Efter en noggrannare undersökning och urgallring där han ställde artikelsöks definition av konstkritiker i relation till vad kulturredaktionen på var tidning ansåg vara konstkritiker var Biehl nere i 178 personer som kunde klassas in under definitionen. 299 personer skrev alltså om konst i dagstidningen utan att betraktas som kritiker. Dessa var snarare nyhetsjournalister eller allmänreportrar.²⁸

²⁷ Jan Gunnar Sjölin, "Måleriet – det utvidgade fältet : En studie av 20 kritikers respons på en programutställning", i, *Om konstkritik : studier av konstkritik i svensk dagspress 1990-2000*, red. Jan –Gunnar Sjölin, (Lund : Palmkrons, 2003), s.132ff.

²⁸ Martin Biehl, "Hvem skriver kunstkritik i dagspressen? : en kvantitativ undersøkelse av kunstkritikeren i svenske dagspresse", i, *Om konstkritik : studier av konstkritik i svensk dagspress 1990-2000*, red. Jan –Gunnar Sjölin, (Lund : Palmkrons, 2003), s.35ff.

1.5. Metod och material

I uppsatsen används en kvalitativ metod inspirerad av Peter Berglez schema för kritisk diskursanalys. Jag har valt att utgå från vissa delar av Berglez metod som är relevanta för det material som studeras som kompletteras med delar anpassade för uppsatsen. Metoden erbjuder verktyg för att tränga in bortom texten och tolka bakomliggande betydelser och värderingar genom en kritisk läsning av materialet. Till den använda metoden är en viss teori knuten. Jag har valt att redogöra för denna teori här för att underlätta läsningen av uppsatsen.

1.5.1. Institutioner och diskursbegreppet

Simon Lindgren beskriver institutioner som samhällets stabila och minst föränderliga delar, ett system av vissa funktioner, relationer och roller.²⁹ Några exempel på institutioner enligt Nationalencyklopedin är familjen, skolan, staten, vetenskapen, konsten och religionen.³⁰ En diskurs kan beskrivas som ett resultat av en institutions expertkunskaper kring ett område som konstruerats av traditioner, regler och konventioner om hur och vad man gör. De sammantagna handlingar som sker inom en institution ger uttryck för dess diskurs som synliggörs i språkanvändningen.³¹ Lindgren beskriver en diskurs som ”ett språk, eller ett representationssystem, som har utvecklats socialt och som skapar och sprider en sammanhållen uppsättning av betydelser i relation till ett givet ämne.”³² Diskurser tjänar vissa maktstrukturer och ordnar kunskap i form av språk. De fungerar tillsammans och i relation till varandra men även i konflikt med varandra gällande rätten till verklighetsdefinition.³³ Ett exempel på maktförhållande där två diskurser möts är relationen mellan professionell och lekman menar Berglez. Texter innehåller implicit information som fylls i av dess läsare samtidigt som de bär spår av producentens verklighetsbild, både sändare och mottagare är kulturellt präglade. Nyheter är en särskild språkanvändning som hanterar verkligheten på ett visst sätt. Berglez menar att det är verkligheten som anpassas till nyhetsdiskursen snarare än tvärt om.³⁴

²⁹ Lindgren, s. 131.

³⁰ Thomas Brante, ”Institution” Nationalencyklopedin, tillgång 2010-01-04. Jämför även Berglez, s. 200.

³¹ Berglez, s. 201.

³² Lindgren, s. 131.

³³ Ibid, s. 113ff.

³⁴ Berglez, s. 200-205.

1.5.2. Analysschema

Analysen av artiklarna görs efter följande schema. Först undersöks artikelns huvudsakliga innehåll, vem som skrivit artikeln samt eventuella bilder. Sedan undersöks den tematiska strukturen det vill säga textens hierarkiska karaktär granskas för att finna vad som kan anses vara huvudhändelsen, det viktigaste innehållet. Detta anges oftast i rubrik och ingress. Sekundära händelser som är mindre betydande i sammanhanget hamnar oftast längre ned i texten menar Berglez.³⁵ Ur Berglez del som han kallar för den schematiska strukturen har de första två frågeställningarna nedan tagits medan de andra är omformuleringar och tillägg anpassade till uppsatsens syfte.

- Vilka personer/aktörer förekommer och vad representerar de?
- Hur beskrivs/kommenteras aktörerna och företeelsen i texten?³⁶
- Vad har konsten/konstnären för roll eller funktion och hur värderas den/denne?
- Ges någon form av bakgrundsinformation om händelsen, kontextualiseras den?

Beglez delar sitt analysschema i två nivåer, makro- och mikrostrukturell nivå. Med makronivå avser han det som benämns ovan som schematisk och tematisk struktur. Analysen pekar då ut vad journalisten ser som den viktigaste aspekten av händelsen. Journalistens åsikter och tyckanden är mestadels inte explicita i texten då man vanligen strävar efter att vara objektiv. Schematisk och tematisk struktur visar enligt Beglez på nyhetsdiskursens karaktär, dess rutiner och konventioner, där komplexa skeenden ofta tvingas in i färdiga mallar.³⁷

På mikronivån i analysen undersöks den information som är implicit i texten och fylls i av mottagarens förförståelse, kunskap och erfarenhet. Textens betydelse finns hos tolkaren i dennes sociala, kulturella och ideologiska perspektiv menar Berglez. Här undersöks om det finns överflödigt, irrelevant eller onödigt information och vad detta kan vara en indikation på. Berglez exemplifierar med att man kanske benämner en person som invandrare fast det inte är relevant i artikeln, något som kan vittna om ideologiska uppfattningar. Det undersöks även vilken typ av ordval som gjorts med fokus på ordens möjliga betydelser i den specifika kontexten.³⁸ När artiklarna analyserats var och en för sig undersöks det sammantagna resultatet mot uppsatsens frågeställningar och en diskursanalys görs.

³⁵ Berglez, s. 202-209.

³⁶ Ibid s. 202-209.

³⁷ Ibid, s. 204f.

³⁸ Ibid, s. 204ff.

1.5.3. Material

I uppsatsen analyseras totalt 16 stycken artiklar, 3 från Dagens Nyheter och 13 från Expressen. Nedan redogörs för hur materialet samlats in, vilka avgränsningar som gjorts samt hur materialet behandlas i uppsatsen. Sist beskrivs de båda dagstidningarna kortfattat.

Min sökning började med att avgränsa tidsperioden, 2010-01-01 – 2010-05-09. Därefter sökte jag på respektive källa; Aftonbladet (valdes bort se nedan), Expressen och Dagens Nyheter i databasen Retriever (f.d. Mediarkivet) med följande sökord:

konst

konstverk

bildkonst OR målning

tavla

installation OR skulptur

konstnär OR konstnärinna

konstskol* OR konstfack* OR konsthögskol*

Jag gick därefter manuellt igenom resultaten och fann de texter som sorterats in under rubriken nyheter, avdelningen *Världen* i Dagens Nyheter har jag sett som en nyhetsdel. Dessa kontrollerades så att de handlade om en konsthändelse, flertalet av dem gjorde inte det utan handlade om något annat. Anledningen till att de dykt upp som resultat i sökningen var till exempel att någon i artikeln sade sig vara intresserad av konst eller att det inte var någon konst att få en fotboll i mål.

Kriterier för att betrakta en företeelse som konsthändelse är svåra att sätta upp. Gemensamt för de artiklar jag valt att ta med efter den första gallringen var att de levde upp till en eller flera av dessa kriterier:

- Händelsen skall i texten benämnas som konst.
- En företeelse beskrivs som konstverk, målning, tavla, skulptur, eller installation.
- Någon aktör i texten beskrivs som konstnär.

Därefter har ett urval genomförts utefter att texten till sitt *innehåll* behandlar konst eller konstnär. Jag ämnar inte här redogöra för konstbegreppet eller ta ställning för vad som är att betrakta som konst utan har tagit med de artiklar som man från tidningen/journalistens sida väljer att benämna som konst, konstverk, målning, tavla, skulptur, eller installation.

Ett flertal artiklar var visserligen kategoriserade i Retriever som nyheter men visade sig snarare vara att betrakta som debattinlägg, krönikor eller ledare har valdes bort. Vissa har hamnat i gränslandet, någon i Dagens Nyheter handlade om en tävling som gick ut på att finna skulpturer. I Expressen valdes en artikel som behandlade Antikrundan bort då jag ansett den handla om ett tv-program och olika föremåls värde snarare än om konst eller en konsthändelse. Jag har inte heller tagit med ett antal artiklar som behandlar mordhoten mot konstnären Lars Vilks och en kvinna som kallas Jihad Jane. En sökning i Expressen på en av Sveriges större konstnärer Ernst Billgren gav totalt 12 träffar för perioden, endast en kategoriserades under nyheter och då nämndes endast hans namn i form av kändis. Samma sökning men istället på Lars Vilks gav nästan 30 träffar kategoriserade under nyheter. Dessa handlar nästintill uteslutande om terrorism och yttrandefrihet eller är att betrakta som ledare. De som är att betrakta som nyhetsartiklar nämner endast mycket kortfattat något om Vilks konst. Detta kan visserligen problematiseras då det är ett konstverk som lett till mordhoten men artiklarna i fråga har endast detta som ett mycket marginaliserat sekundärt innehåll. Huvudinnehåll i dem är exempelvis en kartläggning av Jihad Janes liv. En artikel (nr. 11) har dock analyserats som exempel på dessa texter.

Till en början samlades även material in från Aftonbladet men under arbetets gång valdes detta bort då samtliga analyser skulle bli lidande på grund av tid och platsbrist. Materialet i Aftonbladet liknar vid en första anblick det material som återfinns i Expressen. Sökningen i Retriever gav i fallet Aftonbladet inte någon bild på tidningssidan eller de bilder som eventuellt publicerats i anslutning till artikeln. På grund av detta ansåg jag att Expressens material hade mer att ge till analysen och valde således bort Aftonbladet trots att detta var den största svenska dagstidningen med en dagsupplaga på 358 600 exemplar 2009. Dagens Nyheter's dagsupplaga för 2009 var 316 200 exemplar och Expressens inklusive GT och Kvällsposten 291 000 exemplar enligt Tidningsstatistik AB:s hemsida. Dagens Nyheter var då den näst största dagstidningen i Sverige och Expressen den tredje.³⁹ Expressen och Dagens Nyheter klassas båda som storstadstidningar enligt av Hadenius, Weibull och Wadbring. Dagens Nyheter räknas som morgontidning medans Expressen betraktas som kvällstidning. Båda tidningarna har etiketten liberal.⁴⁰ Situationen för Expressen som är en lösnummer kvällstidning och Dagens Nyheter är olika. Kvällstidningar måste hela tiden sälja och kritiserar ofta för att ha ett innehåll av kommersiell karaktär. Morgontidningar har en mycket

³⁹ Tidningsstatistik AB, "Topplistor", www.ts.se tillgång 2010-06-01

⁴⁰ Hadenius, Weibull och Wadbring, s. 135, 137..

stor andel av sina läsare i form av prenumeranter.⁴¹ Kvällstidningarnas typiska inriktning på kändisar, olyckor och brott samt sensationer har dock börjat användas i större utsträckning av andra såsom morgontidningar TV och radio.⁴² Dagspressens har under 1900-talet förändrats från att vara partianknuten opinionsbildare till något som liknar en industribransch menar Hadenius, Weibull och Wadbring.⁴³

⁴¹ Hadenius, Weibull och Wadbring, s. 136, 305.

⁴² Ibid, s. 75.

⁴³ Ibid, s. 131.

2. Analys

Här följer nu analyser av enskilda artiklar från Dagens Nyheter och Expressen. Analysdelen är upplagd så att Dagens Nyheter artiklar kommer först följda av Expressens. Analyserna är ordnade i kronologisk ordning efter respektive tidning. I analysen anges inte källhänvisning vid citat då jag anser detta överflödigt. Artiklarna är analyserade efter Berglez schema men redovisas inte i ren punktform utefter metodfrågeställningarna då det är en växelverkan mellan de olika momenten i schemat som leder fram till tolkningen.⁴⁴

2.1. Analyser Dagens Nyheter

Artikel 1

Rubrik: **Kinas graffitikonstnärer är inte rädda för polisen**

Publicerad 2010-01-14, s.21, Världen.

Artikelförfattare: Torbjörn Petersson

Artikeln behandlar graffitikonsten i Kina genom graffitikonstnären Wang Mo som berättar om hur de åker och målar samt blir tagna av polisen som egentligen inte verkar vilja anhålla dem.

Bilden i anslutning till artikeln föreställer två män som sprayar på en vägg.

Det första intrycket av artikeln med hänsyn till rubrik, ingress, fetstilt citat samt graffitins symboliska roll i Sverige som en något farlig och revolterande subkultur, är att uttrycksformen är oppositionell gentemot makten och samhällsordningen.

Dock visar sig en bit in i artikeln en motsättning mellan vinkeln i det första intrycket och textinnehållet. I artikeln står att ”Li har blivit så känd att han hyrts in av sportjätten Nike för att ge företaget rätt image”. Man citerar även i fetstil en graffitikonstnär; ”[v]ad är det för kul med att skriva: Länge leve kommunistpartiet! Graffitins roll är att stå i opposition”. Man nämner att de ofta blir tagna av polisen men att graffiti inte är emot den Kinesiska lagen, en polisman har vid ett tillfälle tagit deras autografer och köpt mat och öl åt dem. Man har även fått tillåtelse att måla på vissa ställen.

Rubriken och det fetstiltade citatet blir således en dramatisering för att öka spänningen i artikeln. Graffitikonstens roll verkar här framstå som att den skall vara oppositionell och nå alla med sitt budskap, kanske revolutionär och samhällskritisk. I själva verket tycks det vid en kritisk läsning av texten istället enbart vara dekorativ utifrån ett visst estetiskt perspektiv även om handlingen resulterar i att polisen ingriper. Det sägs egentligen ingenting om vad man målar

⁴⁴ Jämför med den hermeneutiska cirkeln eller spiralen i Torsten Thurén, *Vetenskapsteori för nybörjare*, (Stockholm : Liber, 1991), s. 59f.

och vad budskapen är. Företeelsen kontextualiseras inte på något ingående sätt. Det är kanske snarare utifrån ett i Sverige vanligt synsätt på graffiti som en symbol för det revolutionära mot det normala och etablerade artikeln bör förstås. När detta synsätt överförs till Kina och vår bild av dess styre som odemokratiskt kan graffiti verka vara ett verktyg i opposition mot makten. I Sverige är dock graffiti ett begrepp med vanligtvis negativa associationer såtillvida man inte diskuterar elitpersoner inom området (Banksy) . Graffitimålarna framställs dock här positivt samt får benämningen graffitikonstnär. I artikeln menar man att Li Qiuqiu är en av Pekings mest kända graffitikonstnärer och man väljer att ta med ett uttalande av Wang Mo där han säger att han som liten studerade det klassiska kinesiska måleriet, något som kan tänkas placera in honom som konstnär snarare än klottrare. Övergripande är ordvalen sådana att de ger ett intryck av seriositet och saklighet.

Denna artikel är kanske snarare att betrakta som ett reportage än en nyhetsartikel men jag har inte funnit någon liknande i sökningen så jag ansåg den vara intressant att ta med.

Artikel 2

Rubrik: **Den lille havfrue flyttar till Kina**

Publicerad 2010-03-26, s. 31, Världen

Artikelförfattare: Staffan Kihlström

Texten behandlar flytten av den danska skulpturen den lille havfrue som skall ställas ut på världsutställningen i Shanghai. Intill den korta artikeln finns en bild på hur en lyftkran lyfter skulpturen. Huvudhändelsen kan sägas vara själva flytten, eller början på den samt att händelsen fått medial uppmärksamhet, man nämner att lyftet följdes av den största tv-kanalen i Kina. Aktörerna i texten är konstverket i sig, folket i Köpenhamn som tittar på, reportrar och Kinas största tv-kanal. Konstens roll och funktion är i sammanhanget någon form av nationalsymbol som skall betraktas och ge samhörighet. Inte förens sist i artikeln nämns det var och varför den skall flyttas och att det endast är temporärt, något som kan vara ett tecken på intensifiering och dramatisering för att göra händelsen mer intressant och göra den till en nyhet, (jämför teorin i 1.4.2.). Detta syns tydligast i rubriken. Gällande ordval så menar man att det var ett visst ”ståhej”, vilket får mig att tänka i termer av cirkus, karneval, torghandel och liknande. Vidare menar man att skulpturen är ”[...] danskarnas kanske allra käraste turistmagnet [...]” följt av att den även är landets mest kända skulptur. Skulpturen kan här betraktas som en kändis i sig själv. Det kan i vinklingen med tanke på rubriken och nyss nämnda citat, finnas en antydning av en konstgjord konflikt: det danska folkets kära skulptur

flyttar till Kina. En mycket lik artikel med samma rubrik återfinns i Expressen den 13 mars år 2009 där man skriver att den flyttar till Kina som reklam för Danska paviljongen.⁴⁵

Artikel 3

Rubrik: **Konstnär får inte importera småfåglar**

Publicerat 2010-04-16, s. 25, Nyheter

Artikelförfattare: Anders Sundström

Texten behandlar en konstnär från Stockholm som efter fått avslag hos Jordbruksverket och Miljööverdomstolen nu går till Miljööverdomstolen för att få tillstånd att importera småfåglar från Tyskland. Detta för att kunna dokumentera hur de lever och rör sig. En bild på en liten fågel finns i anslutning till den korta artikeln. Huvudhändelsen är att en konstnär går till Miljööverdomstolen för att försöka få importera småfåglar. Anledningen till att män sagt nej är att man inte funnit någon garanti för att fåglarna är uppväxta i fångenskap och att de kan komma ut i den svenska naturen. Varför detta skulle vara dåligt får vi inte veta. En annan mindre relevant händelse, om man tar hänsyn till Berglez indelning, är att Moderna museet stödjer konstnären sak då man anser att det har stor betydelse för samtidskonsten. Denna information kommer sist i artikeln. Det är inte betydelsen för konsten som i första hand rapporteras. Här kan i huvudhändelsen skönjas en konflikt mellan den lilla människan mot den stora rättsapparaten, men även mötet mellan två diskurser konsten och naturskyddet/miljön. Gällande ordval så ”kämpat” och ”vädjar” konstnären. Dessa ord associerar till en ojämn maktbalans mellan konstnär och stat. Ingen information ges varför konstnärens arbete anses som viktigt och inte heller varför denne vill dokumentera fåglarna.

Konstens roll i sammanhanget är oklar och verkar mest vara en intern angelägenhet, man redogör för en konflikt där ena sidans argument är att fåglarna kan komma ut i den svenska naturen och den andra sidan att projektet är viktigt för samtidskonsten. Konstnären kan ses som utsatt eller som bråkstake. Om man beaktar den senare benämningen kan rättsprocessen ses som ett slöseri med tid och resurser. Artikeln framstår i mina ögon som relativt opartisk med en viss sympati för den kämpande konstnären. Det framställs ingen kritik för eller emot processen.

⁴⁵ Anders Sandqvist, “Den lille Havfrue flyttar till Kina”, *Expressen*, 2009-03-13, s. 30

2.2. Analyser Expressen

Artikel 4

Rubrik: **Han sätter färg på kroppen**

Publicerad: 2010-01-06, s. 27, Nyheter

Artikelförfattare: Arne Lapidus

Artikeln är placerad på hela den övre halvan av sidan. Texten tar sammanlagt upp lite mer än en tiondel av ytan resten består av en stor bild på två vuxna händer som omfamnar bebisfot. På dessa har en bild av en soluppgång/solnedgång över vatten målats. En liten bild på konstnären finns ovanför texten. Texten handlar om Craig Tracy som här sägs vara världens främsta kroppsmålare. Tracy bor i New Orleans och han öppnade 2006 det första galleriet i världen för kroppsmålning. Han har ambitionen att hans verk ska bli en del av människornas liv och att fotona på kroppsmålningarna skall hängas upp i hemmen och på jobbet och ge dem upplevelser och energi. Huvudinnehållet är att Tracy är världens främsta kroppsmålare och att han ”förvandlar människokroppar till konst” samt att han startade det första galleriet för kroppsmålningar. Information av sekundär betydelse kan anses vara Tracys eget mål med sin konst. Genom Tracys mål blir konstnären och konstens funktion här att berika människan. Textens värdering av konsten är positiv. Tracys beskrivning av konstens funktion kan dock verka lite flummig då han hoppas att människor ska ”[...] känna och uppleva den dynamiska energin, passionen och mysteriet i varje konstverk. Och därmed min egen energi”. Ordvalen gällande Tracy framställer honom i mycket god dager; han ”är en av världens främsta kroppsmålare. Han förvandlar människokroppar till konst”. Ordet ”förvandlar” i samband med ovan nämnda något flummiga uttalande från Tracy ger konsten ett mystiskt skimmer.

Artikel 5

Rubrik: **Mona Lisas hemlighet: kolesterol**

Publicerad: 2010-01-07, s. 15, Nyheter

Artikelförfattare: Sofia Johansson

Den lilla artikeln är placerad nere i sidans vänstra hörn. Till vänster om den finns en bild på Leonardo da Vincis målning *Mona Lisa*. Bildtexten lyder ”Har fett kring ögonen”. Målningen har undersökts av en forskare utifrån ett medicinskt perspektiv som visar tecken på att modellen hade högt kolesterolvärde. Till vänster om texten finns en bild på målningen *Mona Lisa*. Artikeln är placerad längst ned till vänster på sidan. I den korta textens ingress står det att en medicinsk expert förklarar ”hemligheten bakom modellen med det mystiska leendet”.

Vad som avses här kan antas vara någon förklaring på gåtan angående Mona Lisa och det speciella leendet som ofta diskuteras. Det finns dock ingen vidare koppling till detta i resten av artikeln mer än att forskaren anser att Mona Lisa visar tecken på högt kolesterol, som exempelvis fett kring ögonen. Rubriken kan här sägas dramatisera händelsen för att öka intresset. Man skriver att målningen anses vara ett av världens mest kända konstverk. Artikeln kan sägas bidra till att stärka mytologiseringen kring konstverket som kan ses som en typ av kändis, något som skulle kunna tänkas förklara publiceringen. Man befäster målningens position med ordvalet ”mästerverket”. Konstens roll är här dock oklar annat än att vara ett mästerverk och en mystisk gåta.

Artikel 6

Rubrik: Vilken tavla - kvinna trampade sönder Picassomålning

Publicerad: 2010-01-26, s. 18, Nyheter

Artikelförfattare: Tommy Schönstedt

(bild på tidningssidan saknas i Retriever)

Huvudhändelsen i artikeln är att en besökare på Metropolitan-museet i New York ramlade in i Picassos målning *the Actor* vilket resulterade i att en 15 cm lång reva uppstod och målningen måste restaureras men kommer vara klar till den stora Picassoutställningen. I slutet berättas att bilden är från 1905 och Picassos blå period.

Texten dramatiserar händelsen på flera sätt, rubriken säger att ”kvinnan trampade sönder” målningen. I ingressen står det att den ”förstörts” och att ”mästerverket [måste] återskapas”

Konstens funktion är här att likställa med heliga föremål eller ovärderliga skatter. Det hela framställs som en katastrof, jämför man med aftonbladets artikel beträffande samma händelse finns även där en vitsig rubrik men man beskriver det inte med lika katastrofrelaterade ord.⁴⁶

Det nämns inte hur det gick för kvinnan som ramlade. Det är underförstått vem Picasso var.

Jag tycker mig ana ett visst drag av skadeglädje i rubriken. En fråga som jag inte vill fästa alltför stor vikt vid här är om man hade skrivit manlig besökare ifall det var en man som snubblat?

⁴⁶ Okänd författare, ”Aj, aj, aj - vilken tavla”, *Aftonbladet*, 2010-01-26 s.24

Artikel 7

Rubrik: **Gert Fylking gjorde konst av sin urkokade höftled**

Publicerad: 2010-02-04, s. 24, Nyheter

Artikelförfattare: Tommy Schönstedt

Artikeln återfinns längst ned på sidan, till vänster om den finns en bild på Gert Fylking som visar upp sitt höftledsben. Gert Fylking har efter sin operation kokat sin bortopererade höftled och förvarar den i bokhyllan hemma. På så sätt har den gjorts till konst. Nu visar Fylking upp den för första gången. Efter att Fylking deltagit i en marsch för prostatacancerforskning var han tvungen att operera bort den utslitna leden och ersätta den med en konstgjord. Fylking tyckte inte att det var äckligt att koka den ren, men han ville inte ”äta dopp i grytan” på buljongen.

Jag ser här ingen direkt funktion konsten kan tänkas ha förutom att den kan verka osmakligt, dumt, lekfullt, provocerande, används för att skapa uppmärksamhet eller se ting på nya sätt. Sekundärt handlar det om orsaken till att han opererades och hur han sedan valde att koka leden för att spara den. Ordval som kan vara intressanta är begreppet ”konst” samt ”pryder” i sammanhanget. Här sätter man alltså benämningen konst på Fylkings handling. Det är som jag skrivit i materialdelen inte min sak att i uppsatsen bedöma huruvida en företeelse bör klassas som konst eller ej men i detta fall tycker jag att det är intressant att notera denna kategorisering. Det är möjligt att begreppet konst appliceras på händelsen då den kan vara svår att just kategorisera. Det är även intressant att notera att man i ingressen nämner att Fylking är en radioprofil, hade man benämnt handlingen som en konsthandling om det inte var en kändis utan en vanlig okänd person som gjort detsamma? Antagligen hade det inte blivit något skrivet om det alls.

Artikel 8

Rubrik: **Kolla, ett gräsligt konst- klipp**

Publicerad 2010-02-17, s. 27, Nyheter

Artikelförfattare: Tommy Schönstedt

Texten återges ovanpå en bild föreställande en man som klipper fram bilden av *Mona Lisa* i en gräsmatta. Bilden täcker nästan halva övre tidningssidan. Rubriken står i stor vit text över bilden. En 3D- konstnär, Chris Naylor, har anlitats av trädgårdsfantasten Tania Ledger för att klippa fram en kopia av *Mona Lisa* i gräsmattan som måste klippas om var 14:e dag.

Konstens roll eller funktion ses här som en fin bild eller ett märkligt upptåg. Den mycket korta texten avslutas med raden ” Man vill ju inte ha skäggiga damen i sin trädgård, precis...” Konstnären beskrivs som inte lika duktig som Da Vinci men han lyckades ändå kopiera den berömda målningen. Detta kan tolkas som att Mona Lisa är något av det ideala och eftersträvansvärda i konsten. Konstens funktion är annars främst en kul/intressant bild att publicera i tidningen. Underhållningsvärdet och det lite tokrolig understryks i den fyndiga rubriken och första raden i ingressen; ”Här var det klippt, Mona Lisa”. Det handlar här mycket om att det är en kändis, Mona Lisa, som avbildas.

Artikel 9

Rubrik: **Nya flugan – inget konstigt med det**

Publicerad 2010-02-20, s. 10, Nyheter

Artikelförfattare: Mia Karlsson

Magnus Muhrs humorbilder på döda flugor i olika situationer som han ritat dit ben på har spritts över hela världen. En stor bild på en av Muhrs bilder tar upp nästan halva tidningssidan och en mindre bild på Muhr själv med kameran i hand finns i anslutning till texten. Rubriken är relativt stor. Han har fått smeknamnet Flychelangelo, något som jag enbart kan förstå som en rolig koppling till Michelangelo. Texten beskriver hur Muhrs idé kom till på en förfest som var ganska tråkig och att han är hobbyfotograf. Tidningar i England har uppmärksammat honom och ett bokförlag ska ge ut bilderna i en bok. Muhr understryker i artikeln att han inte dödar dem själv.

Angående ordval så skriver man ”Nu kallas hans påhitt för konst[...]”, ordet påhitt anser jag har en lättsam och lekfull ton, något som inte är på fullt allvar, den vitsiga rubriken ger samma associationer, likaså bildrubriken ”[f]ar och flyg, vilka bilder”. Konstens roll handlar här om lekfullhet, idérikedom, att hitta på lite märkliga saker och underhålla. Frågan är hur det skulle skrivits om det handlade om döda kattungar.

Artikel 10

Rubrik: **Bara bara bakar i Sydney**

Publicerad 2010-03-02, s. 22, Nyheter

Artikelförfattare: Johanna Ekström

I anslutning till den lilla texten längst ned på högersidan finns en bild på massor människor utanför operahuset i Sydney. Texten är kort och behandlar Spencer Tunicks konstinstallation där 5000 nakna människor medverkade. Man beskriver även syftet med installationen: ”Enligt

konstnären ska de nakna människorna visa att alla individer är lika varandra oavsett sexuell läggning”. Bildtexten som lyder ”5 000 nakna– det blir konst” kan tolkas som att vad som helst kan vara konst bara det är konstigt. Här är det beskrivs konstnären som någon som har ett samhällsengagemang genom att i installationen visa att alla är lika oavsett deras sexuella läggning. En händelse som kan uppfattas som exempelvis provocerande, skojig, dum, spännande och viktig. Expressen väljer att skojar till händelsen i valet av rubrik. Man kunde använt det inträffade till något mer men väljer att endast återge detta i mycket korta drag. Fokus ligger på själva evenemanget snarare än konstnärens intention eller samhällsdebatten. Det hela beskrivs närmast som en manifestation eller en demonstration.

Artikel 11

Rubrik: **Vilks: Jag är inte rädd.**

Underrubrik: **Hotade konstnären om mordplanerna och sin säkerhet**

Publicerad 2010-03-10, s. 12, Nyheter

Artikelförfattare: Lars-Olof Strömberg

Uppslaget på sidan 12 och 13 innehåller 2 artiklar. Den artikel som inte behandlas här, ***Ställningstagande för yttrandefrihet***, handlar om varför man valt att publicera Lars Vilks bild *Mohammed som rondellhund* som finns återgiven i anslutning till texten. Argumentationen handlar om yttrandefrihet och att läsarna måste veta vad det är det hela handlar om.⁴⁷ Tidningsuppslaget tas upp till ungefär en tredjedel av en bild som visar konstnären Lars Vilks med en yxa i handen. Ovanför artikel ***Hotade konstnären om mordplanerna och sin säkerhet*** som ligger på vänstersidan på sidan 12 finns en bild på ett hus med Vilks stående i fönstret. Texten behandlar hur Vilks som person reagerat på dödshot mot honom via mobiltelefon från ett nummer hemmahörande i Somalia och ett planerat mordattentat. Det huvudsakliga innehållet är att Vilks på olika sätt tagit till säkerhetsåtgärder för att skydda sig samt att Expressen, Sydsvenska dagbladet och Dagens Nyheter valt att publicera Vilks teckning av Mohammed som rondellhund. Till detta kan även tilläggas att han hotas av diverse grupper och personer men inte säger sig vara rädd men tar hoten på allvar.

En sekundär händelse som tas upp i texten är att en kvinna med smeknamnet Jihad Jane planerat att mörda Vilks sökt medborgarskap i Vilks konstprojekt; staten *Landonien*.

Konstnären som aktör beskrivs här som en individ utsatt för motståndare till yttrandefrihet, den ensamme kämpan som får stöd utav den demokratiska pressen och skydd av polisen. Att

⁴⁷ David Baas och Daniel Siksjö. ”Ställningstagande för yttrandefrihet.” Expressen, den 10 03 2010, s. 13.

Vilks poserar med yxa på bilden ger intrycket av att han ensam måste försvara sig, att polisen inte räcker till. Han framstår även som modig då han trots hoten inte säger sig vara rädd samt att han även reser till Stockholm för att vara med i TV4:s förmiddagsprogram.

Texten behandlar snarare relationen till media och yttrandefrihet än konsten i sig. Frågan flyttas från konsten till i detta fall Expressen som använder den för sin rätt att uttrycka sig. Man skriver: ”Expressen publicerar teckningen som ett ställningstagande för yttrandefriheten, också det som är kontroversiellt eller kritiserat måste ju få spridas [...]”. Teckningen har då förflyttats från en kontext till en annan. Texten behandlar närmast konsekvenser av Vilks teckning i sig än konstens roll i samhället.

Artikel 12

Rubrik: Gissa diktatorn

Underrubrik: Dansk konstnär klär ut sin bebis till världens grymmaste härskare

Publicerad 2010-03-19, s. 31, Nyheter

Artikelförfattare: Okänd

Artikeln tar i sin helhet upp halva sidan och av denna är en fjärde del texten, en fjärdedel rubrik och två fjärdedelar bilder på en bebis utklädd till olika diktatorer. Artikeln behandlar den Danska konstnären Nina Maria Kleivan som tagit foton på sin dotter utklädd till olika diktatorer. Huvudinnehållet är att Kleivans några månader gamla dotter är utklädd och avfotograferad som olika diktatorer för att konstnären i fråga vill undersöka det onda, något som hon anser att alla har inom sig. Ett stort utrymme i artikeln, ca en tredjedel, går åt till att rada upp diktatorernas namn. I slutet av texten nämns att konstnären började experimentera med projektet efter en sjukhusvistelse som varat i två månader. Bildtexten ställer frågan till läsaren huruvida denne kan känna igen vilka diktatorer som avbildats och rätt svar finns att läsa om man vänder uppochner på tidningen. Konstnären framställs här som aningen märklig bland annat genom hur texten är skriven i ingressen ”Därför har hon klätt ut sin lilla dotter. Till Hitler” och då hon menar att det kan visa sig så att dottern kan ”[...] styra Danmark med järnhand” i framtiden. Man väljer att skriva att dottern är endast några månader gammal och i slutet nämner man att konstnären börjat laborera med idén när hon lågat på sjukhus, dock anger man inte varför hon var inlagd. Om man betänker debatten kring Anna Odell och psykiatrin kan det hos en läsare kanske finnas en intertextuell koppling dit vilket skulle kunna ge en negativ uppfattning om Kleivan angående hennes sjukhusvistelse.

Konsten kan här framstå som märklig, konstig, smaklös, lekaktig och gullig. Expressen kan även sägas förenkla, förändra och popularisera innebörden i verket på så sätt att man gör om

hennes bilder till en frågesport. Med tanke på diktatorerna kan artikeln även betraktas som om den behandlar kändisar i viss mån.

Artikel 13

Rubrik: **Konst - för barnens skull**

Underrubrik: Vernissage för Unicefs och Expressens kampanj

Publicerad: 2010-04-13, s. 23, Nyheter

Artikelförfattare: Marit Sundberg

Artikeln handlar om en kampanj som Unicef startat för att hjälpa barn i världen. Expressen är med i kampanjen. Huvudnyheten är en vernissage anordnad av tidningen Mama på Bonniers konsthall där en illustratör och åtta fotografer skänkt sina verk till förmån för Unicef. Verken lades ut på auktionssidan Tradera för försäljning. Sedan berättas om Unicef och vart man kan köpa en Unicefnål. I bildtexterna under bilder på olika personer ur kulturlivet uttrycks på olika sätt hur bra Unicef är och vilka fina konstverk som visas. Här kan konstens roll sägas vara en (exklusiv) produkt som kan hjälpa till att förändra världen. Artikeln målar upp bilden av vernissagen som en sorts hjälpgala i miniformat. Det finns ingen bild på enbart konstverk och ingen information ges om vad de föreställer eller dess tänkta innehåll. Artikeln tar upp halva sidan ungefär men innehåller endast lite text. Största bilden är på violinisten Linda Lampenius och hennes dotter som tar upp ca en fjärdedel av artikelns yta.

Artikel 14

Rubrik: **En fena på konst**

Publicerad: 2010-04-17, s. 18, Nyheter

Artikelförfattare: Johanna Ekström

Den korta texten som återfinns längst ned till höger på sidan lyder: ”Delfinen Xiaoqiang bor i en marinanläggning i Kina och är en utomordentlig konstnär. Måleriintresset uppdagades när Xiaoqiang började bedöma planscher och målningar genom att nicka gillande eller skaka på huvudet. Nu skapar Xiaoqiang helt egna konstverk.” Till vänster om texten finns en bild med delfinen med en pensel i munnen och en man som håller en målning.

Konstens roll är här någon form av kuriositet. Man betecknar delfinen som en ”[...] utomordentlig konstnär” och den har ett ”måleriintresse” samt skapar ”konstverk”. Den vidare betydelsen kan vara antingen att delfinen är mycket duktig och klarar av en människosyssla eller att konst och värderingen av den är så enkelt att till och med en delfin klarar av detta. I

relation till nyhetsvärdering får denna händelse betraktas som någon form av överraskande och sensationell händelse.

Artikel 15

Rubrik: **Kom nu vägen, så drar vi**

Publicerad: 2010-04-30, s. 19, Nyheter

Artikelförfattare: Sofia Johansson

Artikeln handlar om Erik Johanssons foton som behandlats i programmet Photoshop och som uppmärksammas utomlands. Texten ligger ovanpå en av Johanssons bilder föreställande en man som drar vägen bakom honom likt en stor presenning. Bilden tar upp halva sidan.

I artikeln säger Johansson att han får inspiration från lite vad som helst och ofta ur vardagen. Han tar en bild som alltid är mycket välplanerad och förvränger den sedan i Photoshop. Här är konsten och konstnärens roll kanske att se annorlunda på världen, att ha bra idéer. Det viktigaste i artikeln verkar dock vara att han fått uppmärksamhet utomlands då detta är det bland det första som nämns. Värderingen verkar annars främst handla om att det är en kul/intressant bild att publicera i tidningen. I titeln finns en humoristisk ansats som kan styra betraktaren åt en lättsam tolkning av bilden. Eftersom Johansson säger sig arbeta utefter en plan så kan det ju tänkas finnas en djupare aspekt att ta hänsyn till i hans bildvärld men texten nämner ingenting om varken funktion, varför hans bilder uppmärksammas eller möjligt innehåll förutom i bildtexten då man skriver "[h]ar en lång väg bakom sig".

Artikel 16

Rubrik: **Munchs tavla under klubban för 300 milj**

Publicerad: 201-05-05, s. 34, Nyheter

Artikelförfattare: Daniel Siksjö

Texten handlar om att Edvard Munchs tavla *Fruktbarhet* auktioneras ut. I anslutning till texten finns en bild på måningen. *Fruktbarhet* såldes av konstnären för 1200 kronor och nu auktioneras ut den ut hos Christies i New York där man väntar sig att den ska säljas för minst 300 miljoner kronor. I texten nämns att Munchs mest kända målning är *Skriet* men att all hans konst är lika uppskattad. Värdeökningen på 120 år menar man är mycket stor. "Tavlan kommer att ha ökat i värde med minst 25 miljoner procent 108 år efter det att Munch satte sista penseldraget på oljeduken". Den tidigare ägaren sålde den för 80 miljoner. De aktörer som finns i texten är Munch och konstmarknaden. Konstnärens betalning ställs i relation till vad målningen nu är värd. Detta kan förstås som att konstnären är underbetald och/eller att

konstmarknaden värderar målningar till enorma summor. Om detta inte ansågs vara en sensationell händelse i form av den ekonomiska aspekten i samband med att det handlar om en kanoniserad konstnär som Munch, så tror jag inte att händelsen skulle betraktas som en nyhet. Det borde säljas en hel del konst till över och underpriser dagligen.

Benämningen tavla istället för målning eller konstverk i rubriken kan ge något negativa associationer. Särskilt med tanke på att man använder ordet tavla synonymt med att göra bort sig i både Aftonbladets och Expressens rubrik för respektive tidningars artiklar angående den skadade Picassomålningen.

Konstens roll är här en handelsvara, något man investerar i likt aktier eller en samlarvara. Anledningen till rapporteringen verkar snarare vara att målningen förväntas inbringa mycket pengar än att den betraktas som ett kulturföremål som kommer att byta ägare och vilka konsekvenser detta kan ha. Detta bekräftas av rubriken och ingressen om man tar hänsyn till textens hierarkiska karaktär. I anslutning till artikeln finns en faktaruta med en bild av en Picassomålning. I faktarutan nämns andra verk som sålts dyrt.

3. Svar på frågeställningar och diskussion i anslutning till dessa

Frågeställningarna visar sig efter analys att tendera att glida in i varandra och ge liknande svar. Jag har försökt i viss mån dela separera dem när det inte stör diskussionen eller läsvänligheten.

1. Vilken typ av konsthändelser behandlas på Expressens och Dagens Nyheters nyhetssidor från den 1 januari till den 9 maj 2010?

En majoritet av artiklarna behandlar eller knyter an till någon form av celebritet eller kändisskap i form av kändis, mästerverk, världsberömdhet, den främste i sin sort, kanoniserad konstnär eller liknande. Endast tre av artiklarna kan direkt *inte* kopplas till detta; *Konstnär får inte importera småfåglar*, *En fena på konst* och *Bara bara bakar i Sydney*. Vad det gäller konstnär eller konstverk som kan räknas in i ett konsthistoriskt kanon och som på något sätt är närvarande i artiklarna förekommer *Mona Lisa* två gånger, Picasso en gång och Munch en gång. Sett ur ett nordiskt perspektiv kan nog även *den lille havfrue* räknas in här. Sammanlagt är det alltså nästan en tredjedel av artiklarna som refererar till den konsthistoriska kanonen.

I Expressen framträder ett antal kategorier eller teman som man skulle kunna sortera in artiklarna under. I den första behandlas händelser som är att betrakta som lättsamma, skojiga eller konstiga de kan ses som någon sorts underhållning eller kuriosabaserade texter (nr. 4,5,7,8,9,10,12,14,15,). I den andra kategorin finns de som på något sätt kan sägas ha mer allvarlig karaktär, här platsar artikeln om Lars Vilks främst in som kan sägas ha hotbild mot yttrandefriheten som bakomliggande tema (nr. 11). Artiklarna *Vilken tavla – kvinna trampade sönder Picassomålning* (nr. 6), *Konst- för barnens skull* (nr. 13) och *Munchs tavla under klubban för 300 milj* (nr. 16) ligger närmare underhållningen än det allvarliga i sitt tilltal men jag finner dem inte riktigt lika självklara i den första kategorin, de skulle kanske bäst kategoriseras som allmänna nyheter/information. De artiklar som jag lite generaliserande och förenklat buntar ihop som underhållning, kuriosa och nöje har gemensamt att de är kortfattade och enkla, det samma gäller för de tre senast nämnda. Det övergripande intrycket är att de artiklar som analyserats i uppsatsens i de flesta fallen är mycket ytliga.

Dagens Nyheters artiklar är aningen svårare att placera, *Konstnär får inte importera småfåglar* och framför allt *Den lille havfrue flyttar till Kina* ligger som jag ser det närmare kuriosa och underhållning än allvar, men de får nog främst betraktas som allmänna nyheter/information. Det är annars svårt att dra några generella slutsatser utifrån materialet från Dagens Nyheter då endast tre artiklar som behandlar konsthändelser enligt uppsatsens definition klassades in under nyheter för den studerade perioden. Däremot var antalet artiklar

som kategoriserades under benämningen kultur stort. En slutsats som kan dras utifrån detta kan vara att man inte anser att konsthändelser ska behandlas under nyheter utan snarare hör hemma i kulturdelen.

En fråga som hela tiden återkom i analysen av artiklarna som jag ställde till mig själv var vad de egentligen *handlar* om och i de flesta fallen är detta svårt att ringa in. Enklare är att säga vad som behandlas; etablerade mästerverk, roliga eller konstiga företeelser, elitpersoner/kändisar eller konflikter.

Det är svårare att säga hur de konsthändelser som behandlas skulle kategoriseras och värderas utifrån en konstdiskurs eller vilken typ av företeelser de skulle kunna sägas vara innan de filtreras genom nyhetsproduktionen. Detta skulle kräva en undersökning av ett annat slag än denna. Vad man dock med viss säkerhet kan påstå är att samtliga behandlade konstverk och händelser är tillräckligt öppna i sin karaktär för att kunna förenklas och plockas in i ett sådant förenklande sammanhang som en nyhetsartikel många gånger kan sägas vara.

2. Hur beskriver man dessa konsthändelser?

Konsthändelsen beskrivs i Expressen ofta inte i egenskap av konst utan snarare som någon form av rolig bild eller upptåg. Om själva konsthändelsen överhuvudtaget behandlas något sånär ingående är det snarare i form av ett event. Jag vill tydliggöra det på följande vis; i artikeln som behandlar utställningen till förmån för Unicef, ligger inte fokuset på vilken konst som finns utställd och dess möjliga funktion eller innebörder, det är istället eventet runtomkring som behandlas, det samma kan sägas gälla för de flesta artiklarna.

Flera av de artiklar som direkt behandlar konstverk är till synes ganska bildmässiga, dock förankras dess innebörder tydligt i rubriker. Eventuella mer abstrakta företeelser, så som teoretisk anknytning till verken eller en kontextualisering av dem och dess förhållande till konstnärens övriga produktion som skulle kunna tänkas höra samman med verket uteblir, något som pekar åt samma håll som Jan-Gunnar Sjölin's resultat av den undersökta konstkritiken (1.4.4.). Man skulle även kunna tolka det som så att abstrakta företeelser konkretiseras ned till en kul bild med en kort och skojig text. Jag tänker här främst på artiklarna i Expressen; *Kom nu vägen, så drar vi*, *Han sätter färg på kroppen*, *Kolla, ett gräsligt konst- klipp*, *Nya flugan – inget konstigt med det* och *Gissa diktatorn*. De tre förstnämnda har för övrigt exakt samma upplägg och verkar vara ett återkommande inslag i Expressen.

Dagens Nyheters artiklar kan alla sägas i viss mån handla om en konflikt, även om den vid en kritisk läsning verkar konstruerad i artiklarna *Den lille havfrue flyttar till Kina* och *Kinas graffitikonstnärer är inte rädda för polisen*.

3. Vilken bild är det som ges av konst och konstnärer?

Två bilder av konstnären och konsten träder fram i materialet. Den första och kanske vanligaste är av konstnären som en konstig person som gör onormala men lite tokroliga saker med visst gnutta samhällsengagemang. Konsten framstår i samband med denne mer som en lek än som ett professionellt område. Den djupa teoretiseringen som kan sägas finns inom området skymtar inte fram någonstans vad jag kan finna. Den andra bilden är av bråkstaken, revolutionären eller provokatören som yttrandefrihetens förkämpe. Konsten framstår i samband med denne som ett medel för yttrandefriheten.

Konsten framställs överlag i de analyserade artiklarna sällan som viktig i sig själv utan som ett medel eller en bas för någonting annat såsom kändisskap, underhållning, uppmärksamhet, samla in pengar till Unicef, hävda yttrandefriheten eller göra reklam för Danmark. I ett flertal artiklar framstår konsthändelsen som något oseriöst då rubriksättningen och/eller delar av texten är märklig, skojfrisk eller vitsig; *Bara bara bakar i Sydney*, *En fena på konst*, *Kom nu vägen, så drar vi*, *Mona Lisas hemlighet: kolesterol*, *Nya flugan – inget konstigt med det*, *Han sätter färg på kroppen*, *Kolla, ett gräsligt konst- klipp*, *Konstnär får inte importera småfåglar*, *Vilken tavla - kvinna trampade sönder Picassomålning*, *Den lille havfrue flyttar till Kina*. Sammantaget skulle man kunna säga att man i nyhetsdelen, framförallt i Expressen, ger en bilder av konstområdet som något konstigt, knäppt, oseriöst, onormalt samt något som kan vara provokativt.

4. Vem skriver dessa artiklar, är det kulturskribenter eller andra journalister?

Denna frågeställning visade sig svår att besvara då information om journalisten i fråga antingen var svår att få tag på eller oklar. Det är således svårt att utan en intervju med var och en få veta mer om deras reella kompetensområden bortom en möjlig yrkestitel eller redaktionstillhörighet. Ett generellt *intryck* från min sida är dock att det inte handlar om kulturskribenter utan snarare om journalister med en inriktning på en mer allmän nyhetsrapportering som exempelvis kan vara stationerade i den region där konsthändelsen ägt rum. Martin Biehls undersökning visar på ett stort antal journalister som skriver om konst

men inte klassas som kritiker av tidningen de arbetar för. Frågan bör dock anses som ofullständigt besvarad.

5. Hur förhåller sig artiklarna till teorier om nyhetsvärdering?

De flesta artiklarna är korta vilket kan tänkas stämma överens med Gudmund Hernes teori att man gärna använder korta och koncisa källor. Att konsten behandlas förenklat och kortfattat kanske inte handlar så mycket om platsbrist verkar det som då det i flera fall publiceras stora bilder. Det verkar i många fall snarare handla om utfyllnads artiklar. Detta kan peka på tidsbrist eller innehållsbrist eller att konst inte ses som särskilt viktigt utanför kultursidan. Om man jämför med Håkan Hvitfelts nyhetsvärderings tabell (1.4.2) stämmer händelserna kring Lars Vilks in på nästan samtliga punkter. Här kan man påpeka att det kulturella avståndet mellan den journalistiska yrkesideologin och Vilks konst är kort i frågan om yttrandefrihet. Gällande nästan samtliga övriga artiklar så passar de nästan enbart in på Hvitfelts punkt 5, att de behandlar elitpersoner med tillägget elitartefakter, dessa artiklar har inte heller någon framträdande roll i tidningen. Bengt Johansson nämner de två aspekterna *vad publiken efterfrågar*, den marknadsmässiga aspekten, och *vad man anser att publiken bör eller inte bör ta del av*, den ideologiska aspekten. Om man försöker pressa in denna teoretiska modell i verkligheten skulle man kunna säga att nyheterna om Vilks hamnar i den ideologiska och en stor del av de övriga i den marknadsmässiga. Det är även tydligt att man redigerar händelser för att göra dem mer intressanta, vanligast genom dramatisering eller ordlek i rubriker som påpekas i svaret på frågeställning 3 och i de enskilda analyserna. Johansson menar att nyhetsvärderingen även är beroende satsningar som görs på redaktionen, vilka sidor som man anser är tidningens styrka i förhållande till konkurrenter och den egna kunskapen på olika områden. Dagens Nyheters kultursidor brukar i allmänhet anses vara en av Sveriges starkare. Det kan vara så att man därför inte finner så många konsthändelser utanför dem. Om man skulle använda sig av den lättsamma inriktning på konst som framträder i Expressen är det tänkbart att man drar ned kultursidornas rykte. Att Expressen använder en mer underhållningsbetonad rapportering kan ha att göra med att man är beroende av att sälja lösnummer till skillnad mot Dagens Nyheter.

6. Vad finns det för demokratisk/samhällsdebatterande potential för konsten så som den framställs sammantaget i Dagens Nyheters och Expressens nyhetsdel?

Det antalet artiklar som kan sägas vara konsthändelser enligt uppsatsens definition är få, 16 stycken på 4 månader. Flertalet av de undersökta artiklarna präglas av en enkelhet. De ger intrycket av att vara producerade på så sätt att de skall ge minsta möjliga friktion, vara så lättillgängliga som möjligt. Konsten och konstnären blir konstig men inte mycket mer än en stereotyp bild av en cirkus eller karneval. Lättsamheten och förenklingen kan även ses som en genväg. Om man skulle ställa frågan *varför* i sammanhanget öppnas kanske ett komplext område som kan vara svårt att redogöra för i en kort text.

Det har under vintern och våren 2010 presenterats en stor mängd artiklar på nyhetssidorna som kretsar runt mordhoten mot Lars Vilks. Dessa artiklar har inte behandlats närmare av anledningar som beskrivs i del 1.5.3. *Material*. Artikel nummer 11 kan dock ses som ett exempel på dessa. Min uppfattning är att konsten här används som en utgångspunkt men att de egentligen är att betrakta som medias rapportering, att man från början gjort en nyhet av detta, som skapat reaktionerna inte att människor sett bilden i ett utställningssammanhang och sedan reagerat emot den. Det handlar om en konsthändelse, egentligen från 2007, som genererar ett stort antal artiklar. Det är inte själva konsten eller Lars Vilks som är det viktiga i detta fall utan istället är det reaktionen mot yttrandefriheten som tar proportioner av mordhot och förberedelser till mord. Här finns stor potential för samhällsdebatt och belysning av viktiga frågor men den är förflyttad från konsten till Expressen och i vidare bemärkelse blir det snarare medias kamp än konstens.

Den nyhetsdiskurs som framträder i Dagens Nyheters och framförallt Expressens allmänna nyhetsrapportering tycks inte ge mycket utrymme åt konstens demokratiska och samhällsdebatterande potential. Den präglas snarare av en relativ lättsam underhållningslogik och en celebritetskultur. Artikeln *Gert Fylking gjorde konst av sin urkokade höfled* (nr.7) påvisar kändis- och underhållningskulturens kanske extremaste uttryck i Expressen. Händelsen är märklig och kanske osmaklig men har som jag ser det troligtvis inget nyhetsvärde om det inte var kändisen Fylking som var inblandad. Konst framställs som något dumt som pryder hyllan hemma hos Fylking.

Konsten verkar närmast tas på mer allvar när den kan användas i yttrandefrihetsrelaterade sammanhang som exempelvis i artiklar om Lars Vilks och de Kinesiska graffitimålarna.

Man kan här se en polarisering, konstens potential tenderar att vara antingen allt eller inget. Om man tänjer på gränserna för normer och konventioner och är ute på mycket osäker, provokativ och kanske olaglig mark kan den ha en startfunktion för samhällsdebatt annars verkar den endast vara att betrakta som kuriosa eller underhållning. Risker som jag ser det är dock att extrema konstyttringar istället sätter fokus på vad konsten bör tillåtas göra än vad konstverket ämnar belysa.

4. Avslutning

4.1. Sammanfattning

Syftet med uppsatsen var att *kartlägga* och *dra slutsatser* angående nyhetsartiklar som behandlar konst under våren 2010. Detta för att undersöka vilken typ av konsthändelser som anses vara till föremål för allmänhetens intresse och vilken bild av konsten och konstnären som ges utanför kultursidorna till tidningens läsare. Konsten behandlas sällan i sig själv utan används som medel för någonting annat. Bilden av konsten som den framkommer genom nyhetsdiskursen är inte speciellt smickrande. Den är antingen lättsam och inte speciellt viktig eller provokativ och konfliktfylld. Den framställs inte som konstruktiv. Grund för samhällsdebatt och förståelse för konsten som företeelse och des möjliga nyttoaspekter i samhället uteblir vanligen i de artiklar som undersökts. Tre övergripande kategorier kan skönjas i undersökningen; allmänna nyheter/information, nyheter av allvarligare karaktär och artiklar av underhållande/kuriosa karaktär. Antalet artiklar beträffande olika konsthändelser var sett till tidsperioden få, 13 stycken i Expressen och 3 stycken i Dagens Nyheter. Konsten verkar i allmänhet höra hemma på kultursidan och endast vara föremål för de redan insatta och intresserade. Celebritetskulturen gör sig även tydligt påmind i materialet. Vad som når oss genom olika medier anses viktigt för vår verklighetsuppfattning och världsbild. Bilden av en konst som polariseras mellan provokation och underhållning kanske döljer den så att säga mer allmänna konstproduktionen och förhindrar förståelsen för denna.

4.2. Utvärdering av teori och metod

I efterhand kan det tänkas att den teoretiska grunden inte är optimal för en studie av denna art. Större fokus på medielogik, kommersialisering och underhållningsvärde hade varit önskvärt. Undersökningen startade dock som en kartläggning av vilken sorts material som figurerade på nyhetssidorna och då var valet av teorier om nyhetsvärdering det som låg närmast till hands. De analyserade artiklarna innehåller olika mängder text och information. Att svara uttömmande mot de frågor som ställs i analysen av texterna blir i vissa fall osäkrare än i andra. Tolkningsutrymmet ökar i viss mån ju mer information som måste fyllas i implicit av mig som tolkare.

4.3. Förslag till vidare forskning

Det vore intressant att angripa detta område i en större studie som ser till fler medier och med en mer utbyggd teoretisk grund. Det brukar framhåvas exempelvis semiotiska bildanalyser att bilders betydelser ofta förankras i verbalspråk. Det vore därför intressant att i en studie undersöka hur så kallade mästerverk behandlas och uppfattas i olika kontexter och vilka konsekvenser detta skulle kunna tänkas ha. Exempelvis så verkar Mona Lisa förekomma frekvent i dagspressen och populärkulturen.

5. Käll- och litteraturförteckning

5.1. Källförteckning

5.1.1. Tidningsartiklar

Baas, David, och Daniel Siksjö, ”Ställningstagande för yttrandefrihet”, *Expressen*, 2010-03-10, s.13.

Ekström, Johanna, ”Bara bara bakar i Sydney”, *Expressen*, 2010-03-02, s. 22.

Ekström, Johanna, ”En fena på konst”, *Expressen*, 2010-04-17, s.18.

Johansson, Sofia, ”Kom nu vägen, så drar vi”, *Expressen*, 2010-04-30, s. 19.

Johansson, Sofia, ”Mona Lisas hemlighet: kolesterol”, *Expressen*, 2010-01-07, s. 15.

Karlsson, Mia, ”Nya flugan – inget konstigt med det”, *Expressen*, 2010-02-20, s. 10.

Kihlström, Staffan, ”Den lille havfrue flyttar till Kina”, *Dagens nyheter*, 2010-02-26, s. 31.

Lapidus, Arne, ”Han sätter färg på kroppen”, *Expressen*, 2010-01-06, s. 27.

Okänd författare, ”Gissa diktatorn”, *Expressen*, 2010-03-19, s. 31.

Petersson, Torbjörn, ”Kinas graffitikonstnärer är inte rädda för polisen”, *Dagens nyheter*, 2010-01-14, s. 21.

Anders Sandqvist, ”Den lille Havfrue flyttar till Kina”, *Expressen*, 2009-03-13, s. 30.

Schönstedt, Tommy, ”Gert Fylking gjorde konst av sin urkokade höftled”, *Expressen*, 2010-02-04, s.24.

Schönstedt, Tommy, ”Kolla, ett gräsligt konst- klipp”, *Expressen*, 2010-02-17, s. 27.

Schönstedt, Tommy, ”Vilken tavla - kvinna trampade sönder Picassomålning”, *Expressen*, 2010-01-26, s. 18.

Siksjö, Daniel. ”Munchs tavla under klubban för 300 milj”, *Expressen*, 2010-05-05, s.34.

Strömberg, Lars-Olof. ”Hotade konstnären om mordplanerna och sin säkerhet”, *Expressen*, 2010-03-10, s. 12.

Sundberg, Marit. ”Konst - för barnens skull”, *Expressen*, 2010-04-13, s. 23.

Sundström, Anders. ”Konstnär får inte importera småfåglar”, *Dagens nyheter*, 2010-04-16, s.25.

5.2. Litteraturförteckning

5.2.1. Tryckt litteratur

Berglez, Peter. ”Kritisk diskursanalys.” i *Metoder i kommunikationsvetenskap*, av Mats Ekström och Larsåke Larsson. Lund: Studentlitteratur, 2000.

Brante, Thomas. ”Institution.” *Nationalencyklopedin* <http://www.ne.se/lang/institution>, 2010.

Börjesson, Mats, och Eva Palmblad. *Mats Börjesson & Eva Palmblad, Diskursanalys i praktiken*, (Malmö : Liber, 2007). Malmö: Liber, 2007.

Dimbleby, Richard, och Graeme Burton. *Kommunikation är mer än ord*. Lund: Studentlitteratur, 1999.

Drotner, Kirsten. *Medier och kultur : en grundbok i medieanalys och medieteor*i. Lund: Studentlitteratur, 2000.

Ekström, Mats. *Politiken i mediasamhället: om nyhetsintervjuer och fotojournalistik*. Stockholm: Liber, 2007.

Eriksson, Göran. *TV-journalistik som diskursiv praktik: Ett teoretiskt perspektiv på den journalistiska textproduktionsprocessen*. 2001.

Fernie, Eric. i *Art history and its methods a critical anthology*, av Eric Fernie. London: Phaidon Press Limited, 2003.

Hadenius, Stig, Lennart Weibull, och Ingela Wadbring. *Massmedier : press, radio och TV i den digitala tidsåldern*. Stockholm: Ekerlid, 2008.

Hellspong, Lennart, och Per Ledin. *Vägar genom texten : handbok i brukstextanalys*. Lund: Studentlitteratur, 1997.

Hvitfelt, Håkan. ”Det går allt snabbare – om medieutveckling och demokrati.” i *På väg mot medievärlden 2020 : journalistik, teknik, marknad*, av Håkan Hvitfelt och Gunnar Nygren. Stockholm: Studentlitteratur, 2008.

Johansson, Bengt. *Vid nyhetsdesken : en studie av nyhetsvärdering vid svenska nyhetsredaktioner*. Sundsvall: Demokratiinstitutet, 2008.

Kroon, Åsa. "Dialogisk analys." i *Metoder i kommunikationsvetenskap*, av Mats Ekström och Larsåke Larsson. Lund: Studentlitteratur, 2000.

Lindgren, Simon. *Populärkultur : teorier, metoder och analyser*. Stockholm: Liber, 2009.

Lärkner, Bengt. *Konst i kontext, Linköping Studies in Arts and Visual Communications 7*. Linköping: Filosofiska fakulteten, Linköpings universitet, 2007.

Nord, Lars, och Jesper Strömbäck. "Journalistik, medier och demokrati." i *Medierna och demokratin*, av Lars Nord och Jesper Strömbäck. Lund: Studentlitteratur, 2004.

Thurén, Torsten. *Vetenskapsteori för nybörjare*. Stockholm: Liber, 1991.

5.2.2. Litteratur från internet

TidningsstatistikAB. "Topplistor." <http://www.ts.se/Mediefakta/Topplistor.aspx>, den 06 01 2010